

Зенга Зенгана історія успіху

*фото – ТОВ ФРУТЕК

Історія створення сорту суниці садової Зенга Зенгана розпочинається більш ніж вісімдесят років тому у Німеччині. Харчова переробна промисловість Третього Рейху активно розвивалась, солдат фюрера необхідно було забезпечити якісною консервованою плодово-овочевою продукцією. Окрім овочів, до списку обов'язкової складової меню, потрапило варення з суниці.

Ягода сорту Маркі (Markee), що вирощувався в той час для переробки, мала відмінну щільність і зберігала добре форму у варенні, проте її урожайність переробників не влаштовувала, досить посередніми були й смакові якості цього сорту.

Тому в 1942 році, професор Рейнольд фон Зенгбуш отримав щедre фінансування свого селекційного проекту та розпочав гібридизацію на дослідній станції у м. Люкенвальде, біля Берліну. Вже в 1944 році було висаджено близько 40.000 гібридних сіянців, після відбраковки слабких та сприйнятливих до хвороб рослин, решта піддалося суворому випробуванню при температурі – 20 °С, в результаті лише 1500 сіянців, що витримали такі умови, було розмножено для подальшого оцінювання.

Щоб пришвидшити польове оцінювання, з весни 1945 року запланували висаджування гібридних форм в трьох різних локаціях: перше в Люкенвальде, наступне – на півночі, в Глініке, на легких піщаних ґрунтах і третє в Барбі, на глинистих ґрунтах.

Проте війна внесла свої корективи і дослідна станція в Люкенвальде, потрапила до радянської зони окупації. Пан фон Зенгбуш ще деякий час продовжував свою селекційну роботу у Німецькій «демократичній» республіці, проте в 1948 році йому вдалося перебратися, разом з відібраними елітними формами суниці, до капіталістичного Гамбурга.

На той час переробні підприємства вже втратили інтерес до суниці, тому напрямки селекції довелось трохи відкоригувати...

Для фермерів залишалась важливою висока урожайність та стійкість до хвороб та шкідників. Особливо до суничного кліща (*Tarsonemus pallidus*), популяція якого у 1949 році виявилась неочікувано високою, та знищила практично всі перевезені елітні форми. Неушкодженими залишились лише три, які, при таких умовах, дали досить пристойну на той час урожайність (в еквіваленті вище 20 т/га). Найурожайнішу форму за декілька років розмножили та, в 1954 році, запропонували на ринок під назвою Зенга Зенгана. А її автор, пан фон Зенгбуш, зареєстрував компанію Зенгана ГмбХ, щоб продовжувати і надалі свою селекційну роботу.

Виявилось, що селекція це справа досить витратна, за відсутності підтримки інвесторів зі сторони переробної промисловості пан фон Зенгбуш розпочав активну роботу з захисту прав на свій сорт, адже, на той час, ще не існувало законодавства, яке б регулювало права інтелектуальної власності на рослини, що розмножуються вегетативно. Тому саме селекціонера Зенги Зенгани можна вважати новатором у цій сфері, а також піонером в започаткуванні сертифікаційної схеми розмноження високо-оздоровленого матеріалу.

За активної участі пана фон Зенгбуша, у 1962 році федеральне управління сільського господарства затвердило чотири етапи розмноження розсади суниці: категорії Вихідний А, Вихідний В, Супер-еліта та Еліта. Супер-еліту дозволялось вирощувати три роки, після чого матеріал підлягав тестуванню на відсутність вірусних захворювань (шляхом щеплення на індикаторні рослини), а рослинам, які успішно пройшли таке тестування, присвоювалась початкова категорія «Вихідний А».

Що цікаво, на полях Зенгана ГмбХ, що знаходились на півночі Німеччини, біля Гамбурга, вірусів ніколи не виявляли. Це пояснювалось тим, що основний вектор вірусних захворювань, сунична попелиця (*Pentatrichopus fragaefolii*), не могла пережити суворі північні зими.

За рахунок надходжень від ліцензіатів, Зенгана ГмбХ швидко розширила свою діяльність, ділянки гібридизації займали сім гектарів, а поля розсадника – шістдесят. На ринок виводились нові сорти, наприклад дуже ранній Зенга Прекоза (1960 рік) та з величезного розміру ягодами Зенга Гігана (1963 рік), проте, жоден з них не зміг перевершити Зенгу Зенгану, яка на довгі десятиліття зайняла чільне місце практично в усіх Європейських країнах та ще й досі вважається еталонним сортом для переробної промисловості.

Звичайно, Зенга Зенгана – це не ідеальний сорт (ідеальний все ще мають от-от створити))), проте він прогнозований – добре вивчений та випробуваний в різних умовах.

Зенга Зенгана вирізняється високою зимостійкістю та адаптивністю, може успішно вирощуватись як на піщаних, так і на важких, глинистих ґрунтах. Окрім цього, перевагою цього сорту є стійкість до борошнистої роси, вертицильозного в'янення (*Verticillium dahliae*) та фітофторозної кореневої гнилі (*Phytophthora cactorum*).

В той же час, він сприйнятливий до сірої гнилі, особливо при сприятливих для цієї хвороби умовах (тривалій дощовій погоді протягом цвітіння та збирання) це може призвести до значних втрат врожаю.

Щоб уникнути таких ризиків, необхідно правильно планувати густоту висаджування. Адже рослини сорту Зенга Зенгана сильнорослі і невибагливі, та, навіть на відносно бідних ґрунтах, звичайна густота в 40-50.000 рослин на гектар призведе до надмірного загущення та подальших проблем з сірою гниллю. Тому цей сорт рекомендується висаджувати в межах 30-35.000 рослин на гектар, і, навіть при такій густоті висаджування, цілком реалістично отримати урожайність до 20 та більше тон з гектара.

Завдяки невибагливості, Зенгу Зенгану успішно вирощують при органічних технологіях. Сучасні біологічні препарати, за умови їх регулярного превентивного застосування, дозволяють ефективно захистити рослини від основної проблеми цього сорту – сірої гнилі.

Звичайно, Зенга Зенгана вже давно не витримує конкуренції на свіжому ринку з новими сортами суниці садової, тому основним напрямком використання цього сорту є переробна промисловість. І, що цікаво, переробники виявились досить консервативними, саме за Зенгу вони готові платити преміальну ціну, яка стабільно, вже тривалий час, щонайменше на 20-30% вища, ніж за ягідну сировину будь-яких інших сортів.